

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Afgangseleverne på Sorø Akademis Skole 1901-1960

En statistisk analyse af ”Sorøner-biografier 1901-1960”

Samt skolestatistik 1901-2023

Til brug for ”Sorø Akademi 1900-2025”

Af

Erik Nordahl Svendsen
Cand.scient.pol. (S 64)
Januar 2025 (3. udgave)

Indhold

1. Formål og grundlag, s. 3

2. Hvem var eleverne? s. 4

2.1 Geografisk s. 4

2.2 Køn s. 5

2.3 Hvor længe på skolen? s. 6

2.4 Familietradition for Sorø? s. 8

3. Social baggrund: faders erhverv s.11

4. Som fædre, så sønner? s. 14

5. Elevernes videre uddannelse s. 16

6. Fædres og sønners erhverv, generel sammenligning s. 22

7. 60 år = 2 x 30 år s. 25

8. Udvandring s. 27

9. Afslutning s. 29

Bilag 1: Skolestatistik 1901-2023 : Antal lærere, elever, alumner og dimittender efter køn (Årsskrifterne og Danmarks Statistik) s 30-34

Bilag 2: Ligner Sorø andre skoler? Historisk-metodisk note. S. 35-37

Bilag 3: Fra Trykte Biografier til Data: Hvordan? S. 37-40

1. Formål og grundlag

Uden elever – ingen skole. Uden skole – ingen afgangselever.

Formålet med denne rapport er at beskrive alle elever, der kom ind på og senere forlod Sorø Akademis Skole i årene 1901-1960¹. Hvor kom de fra, geografisk og socialt? Hvor længe gik de på skolen? Havde de familietradition for Sorø Akademi? Hvad blev der af dem efter skolen med hensyn til videre uddannelse og erhverv i sammenligning med deres fædre? Hvem udvandrede fra Danmark?

Bilag 1 viser den årlig elevstatistik for hele perioden 1901-2023 iflg. skolens årsskrifter, som ophører 1980 og derefter iflg. særkørsler fra Danmarks Statistik. Heraf fremgår bl.a., at Akademiets folkeskole (mellemskole + realklasse) hele tiden til 1961 havde flere elever end gymnasiet. Det etablerer en periode, hvor skolen både var gymnasium og realskole. Men af gode grunde kender skolen ikke ved afgangsprøven elevernes videre liv, uddannelse og karriere. Disse oplysninger findes i biografierne.

Grundlaget findes i bogen "Soraner-Biografier 1901-1960", Soransk Samfund 1970, hvor alle afgangselever er søgt biograferede. Oplysningerne herfra har jeg suppleret med data fra slægtsforskningsbasen My Heritage og andre kilder på internettet, som ikke forelå i 1960'erne, da biografierne blev udarbejdet (se nærmere i bilag 3). Om eleverne i Sorø havde en anden baggrund end landets andre gymnasier er søgt belyst historisk i bilag 2.

Biografierne i bogen er opstillet i (afgangs)årgange fra 1901 til 1960. De 60 år er netop perioden, hvor skoleloven af 1903 gælder, og realeksamen havde en klar betydning. Hver årgang er i bogen opdelt i tre grupper efter eksamen: studenter, realister og andre. Gruppen "andre" omfatter alle, der forlod skolen uden en af de to eksaminer, men evt. med mellemskoleeksamen. Iflg. Årsskrifterne forlod kun 180 elever skolen efter mellemskoleeksamen (= 3 pr år i gns.), mange flere tog selvfølgelig mellemskoleeksamen på vej mod realklassen eller gymnasiet. Gruppen "Andre" er en heterogen gruppe spændende fra elever, der kun lige var inde at vende på skolen i kort tid og op til dem, som gik der i mange år, men af

¹ Det næste bind "Soranerbiografier 1961-1985" er desværre så præget af manglende oplysninger, at jeg har valgt ikke at inkludere det i analysen. Jeg vil evt. vende tilbage til dette. Efter 1985 kendes slet ikke tilsvarende kilder.

den ene eller anden grund forlod skolen uden de to eksamener. At alle er med i Soraner-Biografierne afspejler Soransk Samfunds medlemsbetingelse, som omfatter alle, der overhovedet har været indmeldt som elever på skolen, ikke kun dimitterende.

Tredelingen – studenter, realeksamen, andre – bruges gennem hele rapporten.

Formålet med de store tabeller i rapporten er også at dokumentere resultaterne overfor andre forfattere i bogen, læseren kan springe dem over. Data fra biografierne findes i et Excel ark, som kan stilles til rådighed også med henblik på at finde "cases" i biografierne. Jeg hjælper gerne.

2. Hvem var eleverne?

2.1 Geografisk

Sorø Akademi er en kostskole, men også en lokal skole. Derfor er det relevant at spørge, hvor eleverne geografisk kommer fra, og med hvilke eksaminer, de gik ud fra skolen.

Tabel 1: Elevernes geografiske oprindelse (fødested) efter afgangseksamen, 1901-1960, lodret og vandret pct.

	Lodret pct				Vandret pct.			
	Student	Realist	Andre	Total	Student	Realist	Andre	Total
Sorø og omegn	12%	24%	17%	16%	35%	41%	23%	100%
Sjælland	20%	20%	18%	20%	51%	28%	21%	100%
Hovedstaden	25%	27%	31%	27%	45%	28%	27%	100%
Øerne i øvrigt	11%	7%	10%	10%	56%	21%	23%	100%
Jylland	25%	16%	16%	20%	60%	22%	18%	100%
Færøerne+Grønland	4%	1%	3%	3%	63%	13%	23%	100%
Udlandet	4%	4%	5%	4%	49%	26%	24%	100%
Uoplyst	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
Total	100%	100%	100%	100%	50%	28%	23%	100%
N (antal)	2042	1142	938	4122				

Indledningsvis ser vi, at skolen har haft i alt 4122 elever i løbet af de 60 år. Halvdelen (2042) tog en studentereksamen, godt hver fjerde (1142) tog realeksamen, og næsten lige så mange (938) forlod skolen uden disse eksaminer. Vi kommer tilbage til, hvordan det senere gik dem.

16 % af eleverne var født i Sorø og omegn. Dvs. at kun de hjemmeboende tælles som lokale fra Sorø, ikke de elever, der bor i pensionater hos borgerne i Sorø. Relativt mange af de lokale (41 % imod 28 %) tog realeksamen.

Hovedstaden er den største leverandør af elever, nemlig med 27 %. De fylder noget op i "andre"-gruppen. Lidt flere elever fra hovedstaden har altså ikke taget eksamen, da de forlod Sorø, men de gik ikke tidligere ud af skolen end andre.

50 % af eleverne kom fra resten af Danmark ud over Sorø og Hovedstaden, nemlig resten af Sjælland (20 %), Øerne (10 %) og Jylland (20 %). De har formentlig alle været alumner eller boet i pensionat. Andelen af studenter stiger med afstanden til Sorø: Sorø 35 % blev studenter, Hovedstaden 45%, Sjælland 51%, Øerne i øvrigt 56 %, mens i Jylland 60 % blev studenter. Færøerne og Grønland leverer 3 % af eleverne, som har den højeste andel studenter (63 %).

Det kan tolkes i retning af, at beslutningen om at vælge kostskolen som gymnasium var mere fast eller ambitiøs, jo længere væk fra Sorø, man kom, og at der dengang ofte savnedes lokale gymnasier. Elever fra Hovedstaden har ikke manglet gymnasier i nærheden, men er nok oftere blevet "sendt på kostskole" af andre grunde, og som vi så, går lidt flere københavnere ud uden eksamen. De 4 % af eleverne, som er født i udlandet, holder studenterandelen nær gennemsnittet (49 %), men har også en del i gruppen "andre" (24 %).

2.2 Køn

Drengeskolen åbnes kun langsomt for piger. (se bilag 1). Alligevel er det af interesse at se på kønsfordelingen indenfor de tre grupper:

Tabel 2: Elevernes efter afgangseksamen og køn, 1901-1960, lodret og vandret pct.

	Lodret pct.				Vandret pct.			
	Student	Realist	Andre	Total	Student	Realist	Andre	Total
M	93%	97%	98%	95%	48%	28%	23%	100%
K	7%	3%	2%	5%	76%	16%	8%	100%
I alt	100%	100%	100%	100%				

Blot 5 % af eleverne 1901-1960 var kvinder. I langt det meste af perioden havde kvinder kun adgang til gymnasiet og kun som hjemmeboende, så 76 % af pigerne forlod skolen som studenter. Men 16 % havde en realeksamen, idet realklassen

var åben for piger 1909-1916. Siden 1916 kunne pigerne tage realeksamen på byens folkeskoler og blev derfor udelukket fra Akademiet. 15 af de i alt 190 piger (8 %) forlod skolen uden eksamen. Det var måske ikke så let at være alene eller meget få piger på drengeskolen? I øvrigt var den første kvindelige student fra Sorø Johanne Skovgaard, hun blev student som privatelev allerede i 1901. Skovgaard blev senere cand.mag og arkivar på Rigsarkivet.

Pigerne i gymnasiet valgte især den nysproglige retning (63 % af pigerne), drengene særligt den matematiske (45 % af drengene). De var mere jævnbryrdige i den klassiske retning. Man bemærker i øvrigt, at næsten hver fjerde student fra Sorø i perioden (23 %) var klassiker.

Tabel 3: Gymnasieretning for alle og efter køn, 1901-1960. (vandret pct)

Vandret pct	Abs. tal	Klass	nysp	mat	alle
Mænd	1896	24%	31%	45%	100%
Kvinder	144	19%	63%	18%	100%
Total	2040	23%	34%	43%	100%
N (abs tal)		475	684	881	2040

De helt afgørende forandringer med hensyn til pigernes indtog sker efter 1960 og kan følges i Bilag 1.

2.3 Hvor længe på skolen?

Mange har den forestilling, at "i gamle dage" gik man syv år i Sorø som student eller fem år som realist i modsætning til de kun tre år, som er muligt i dag. Det er da heller ikke helt forkert, men der er mange varianter:

Tabel 4: Hvor mange år man gik på skolen, opdelt efter afgangseksamen, 1901-1960 (lodret pct.)

År på skolen	Student	Realist	Andre	Total
8 år	6%	0%	0%	3%
7 år	36%	1%	1%	19%
6 år	8%	12%	6%	9%
5 år	6%	60%	13%	23%
4 år	7%	15%	21%	13%
3 år	33%	5%	15%	21%
2 år	2%	3%	14%	5%
1 år	0%	5%	14%	5%
0 år	0%	0%	15%	3%
I alt	100%	100%	100%	100%

Mellemskolen blev indført ved loven 1903 for at skabe direkte forbindelse fra børneskolen til gymnasiet. Det slår igennem på Sorø Akademi, idet 36 % af studenterne havde 7 år på skolen og gået i mellemskolen dér. Men lige så mange (35 %) af studenterne var kun 2-3 år skolen, de tog således ikke mellemskolen på Akademiet. De har sikkert gået i mellemskolen derhjemme, hvor der ikke har været gymnasium. Kun et fåtal af de treårige studenter kom fra Sorø, langt de fleste (86 %) kom til kostskolen eller som pensionærer.

Mellemskolen på Sorø Akademi har desuden haft en anden, tydelig funktion, nemlig at føre til realeksamen (60 % af realisterne har fem år, blot 5 % af realisterne har kun et år på skolen modsat de 35 % treårige studenter). Denne femårige realskole blev særligt brugt af lokale Sorø-elever (jfr. Tabel 1), men også af udenbys drenge, som boede i pensionat det første år, og som alumner senere. Formodentlig har forældrene fra Sorø set en fordel i, at lærerne i mellemskolen på Akademiet alle var universitetsuddannede gymnasielærere. Udenbys piger kunne ikke blive elever på Akademiet ved at bo på pensionat.

Vi ser her konturerne af to forskellige skoler i samme skole. Gymnasiet er hovedsagen og har sin egen rekruttering udefra såvel som bidraget fra mellemskolen. Realklassen, som på Sorø har rødder tilbage til 1855 (Sorø II, s. 544) bliver mere en overbygning på Akademiet egen mellemskolen næsten uden direkte rekruttering udefra. Af de mellemskolelever, der går videre og tager eksamen på skolen

går halvdelen i gymnasiet og halvdelen i realklassen, Opdelingen i kostskolen og de skolesøgendes skole går på tværs af de her omtalte ”skoler”, realskolen og gymnasiet.

De ”Andre” uden eksamen viser stor spredning i antal år på skolen. 21 % af dem var der i fire år, det vil rumme de 180 elever, som dimitterede med mellemskoleeksamen. Mest typisk i gruppen af ”andre” er det kun at være nul eller et år på skolen (29 %). Det er dem, der har prøvet skolen, men har fortrudt, hvis ikke skolen har lempet dem ud? Mest problematisk ser vi, at 20 % af gruppen har tilbragt fem eller flere år i Sorø uden at opnå studentereksamen eller realeksamen. Forklaringerne kan sikkert søges både i skolens forhold eller i elevens og familiens forhold.

2.4 Familietradition for Sorø Akademi?

”Du skal på Sorø, for der gik din far og din farfar!” Hvor meget hold er der i denne påstand? Hvorfor har det betydning for eleven, om der er en familietradition om Sorø Akademi? Som antydning kan traditionen motivere til at komme på kostskolen eller at vælge skolen lokalt, fordi far eller andre slægtninge har gået der. Det kan også tænkes at give tryghed, hvis søskende eller fætre går på skolen samtidigt. Egen oplevelse af skolen kan føre til, at man senere inspirerer børn eller yngre slægtninge til også at blive soranere. Familieskab kan desuden opstå på selve skolen, idet ikke helt få efter skoletiden gifter sig med klassekammerater eller kammeraters søstre. Endelig er en lille gruppe elever næsten ”født” ind på skolen som børn af lærere eller andre ansatte ved Akademiet. (De regnes med som ”fædre”, selvom de måske ikke selv har gået på skolen).

Hvor mange elever oplyser i biografien om familiemedlemmer, der har gået på skolen eller kom til det efter dem? Vi kategoriserer oplysningerne med vægt på om far (eller mor) har gået på skolen og om der er registreret andre familiemedlemmer, som kan være en fjern oldefar, en onkel, en søskende eller fætter eller frem i tiden en søn eller nevø, eller flere af typerne på en gang. Nogle familier eller klaner har kunnet holde veritabel ”Soranerfrokost”, når flere generationer var samlet. De fremgår af de 68 familieoversigter bagest i biografibogen, der tegner linjer tilbage til 1800tallet.

Tabel 5: Eleverne fordelt efter om familie har været/bliver elever på skolen. Opdelt efter perioder, afgangsfarm og geografi (vandret pct).

	Børn af Lærere m.v.	Far/mor ikke andre	Far/mor og andre slægtn.	Far/mor i alt	Andre slægtninge, ikke far/mor	Ingen slægtninge	Med slægtninge	Alle elever
1901-1960 (Total)	1%	1%	6%	8%	48%	44%	56%	100%
1901 – 1930	2%	1%	6%	8%	55%	37%	63%	100%
1931 -1960	1%	1%	6%	8%	42%	50%	50%	100%
Afgangsfarm								
Student	2%	1%	6%	9%	48%	43%	57%	100%
Realeksamen	1%	1%	6%	7%	51%	42%	58%	100%
Andet	1%	1%	6%	8%	42%	50%	50%	100%
Alle elever	1%	1%	6%	8%	48%	44%	56%	100%
Geografi								
Sorø	4%	1%	7%	12%	58%	29%	71%	100%
Sjælland	1%	1%	7%	8%	48%	44%	56%	100%
Kbh	1%	1%	7%	8%	39%	53%	47%	100%
Øerne	2%	2%	7%	10%	47%	43%	57%	100%
Jylland	0%	1%	3%	5%	50%	45%	55%	100%
Grønland+Færøerne	0%	1%	6%	7%	63%	31%	69%	100%
Udlandet	1%	2%	4%	6%	39%	55%	45%	100%

Over halvdelen (56 %) af eleverne 1901-1960 oplyser om slægtninge før, samtidigt med eller efter dem selv på skolen, så familietradition er bestemt et relevant fænomen. Men 44 % nævner ikke nogen, de er kommet på skole i Sorø uden opbakning fra en familietradition.

Far eller mor er sjældent selv afgørende for traditionen. Kun 8 % af eleverne peger på, at en forælder (samt evt. andre familiemedlemmer) har gået på skolen. Langt de fleste (48 %) nævner kun fjernere forfædre, søskende, fætre eller lignende uden at forældrene optræder. Naturligvis kan forældre have udpeget disse familiemedlemmer for eleven.

Findes der statistiske mønstre i eller forklaringer på, hvornår familietraditionen spiller en rolle?

Med tiden blev familieskab ikke så almindeligt. De første 30 år (1901-1930) har næsten to ud af tre (63 %) en familietradition med sig til Sorø, mens kun hver

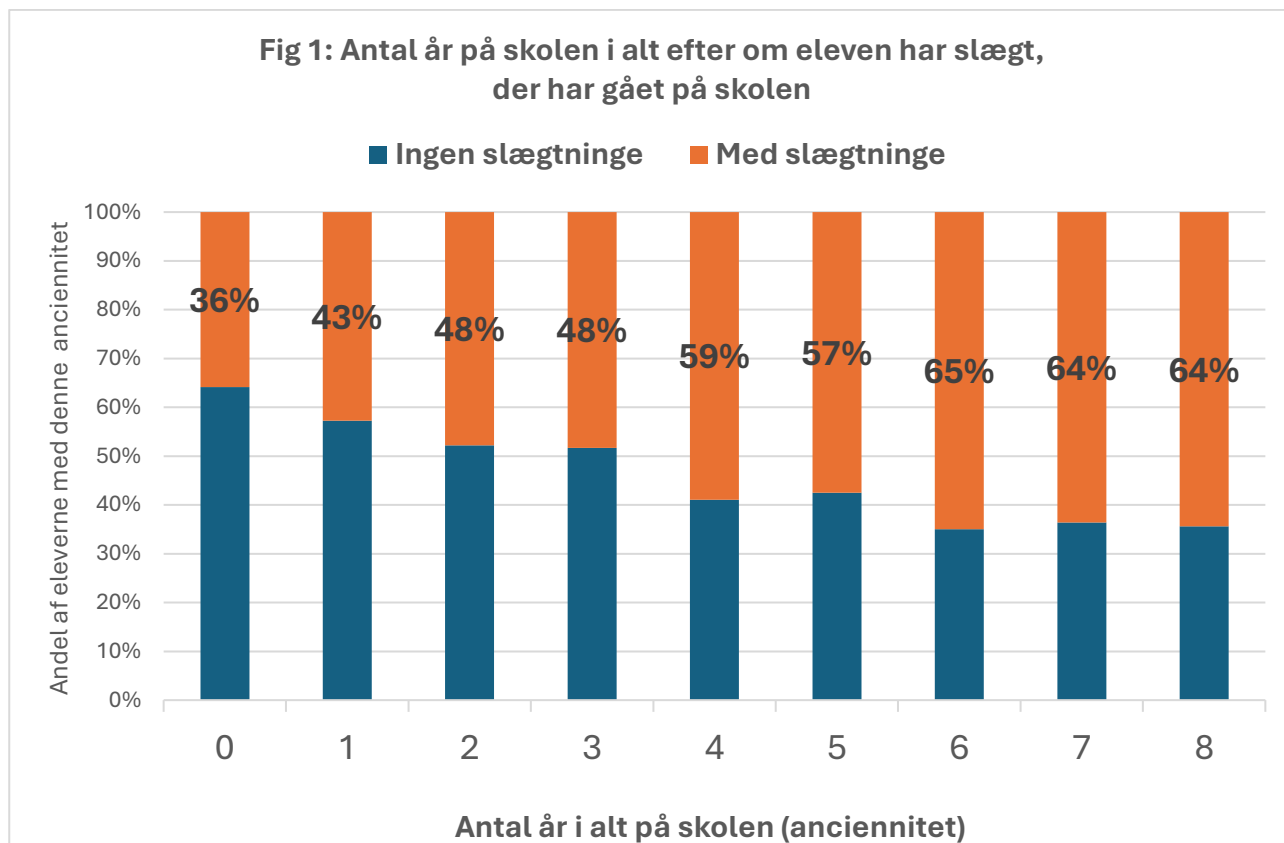
anden (50 %) har det i de sidste 30 år af perioden. Andelen med forældre i baggrunden er dog konstant gennem alle 60 år, nemlig 8 %.

Geografisk er det markant, at elever fra Sorø oftere (71 %) har familiemedlemmer, som har gået på skolen. Det er ikke overraskende, at mange i byen og i familien har brugt den lokale gymnasie- og realskole. Kun Grønland og Færøerne har samme høje familiebaggrund (69 %). Lavest ligger Københavnerne (47 %) og elever fra udlandet (45 %), som er de to grupper, der formentlig har størst brug for at "sende" eleverne på kostskole, ikke altid fordi det er en familietradition, men af mere akutte grunde (f.eks. enkestand, skilsmisse, udstationering).

Jylland skiller sig ud ved, at ret få fædre har gået på Sorø (5 %), men til gengæld har mange andre slægtninge hos jyderne været der (50 %).

I forhold til afgangseksamen er der ingen forskel i familietraditionen mellem studenter (57 %) og realister (58 %). Det hænger sammen med, at relativt mange realister er fra Sorø, og alene af den grund har familie, der har gået på skolen (se Tabel 1). For de "andre" elever uden de to eksaminer er der noget længere mellem familie-henvisningerne (50%).

Den klareste sammenhæng med familietraditionen finder vi i hvor længe eleven forblev i Sorø. Jo oftere familietradition, jo længere tid i Sorø, eller mere dramatisk: det er sværere at bide sig fast, når der ikke er nogen i familien/slægten, der kender til skolen. Se figur 1:

En del elever (8 %) har kun været et år eller mindre på skolen. Hos dem er familietraditionen nede på 36-43 %, hvor den er 64-65 % hos dem, der har holdt ud eller haft fornøjelsen af skolen i alle 6-7 år. Det er både flere fædre og flere andre slægtninge, der bidrager til det høje traditionsniveau hos dem, der tog både mellemskolen og gymnasiet med.

Kostskolen er ofte forbundet med familieskab, men de lokale elever har oftere nogen i familien, der har gået på skolen. Familietradition er særligt af betydning for, hvor længe eleven bliver i Sorø. En del bider sig ikke fast uden familietradition.

3. Social baggrund: Faders erhverv

Biografierne oplyser om faderens erhverv/livsstilling, normalt ikke om hans uddannelse. Men den kan indirekte læses for de rent akademiske fag.

Tabel 6. Fædrenes erhverv for alle elever og indenfor de tre afgangsgupper 1901-1960 (lodret pct)

Pct Lod ret	Fars Erhverv	Fædre- nes for- deling for alle ele- ver	Fædre- nes for- deling for studen- ter	Fædre- nes for- deling for rea- lister	Fædrenes fordeling for Andre
Nr					
1	Læge	5%	6%	2%	4%
2	Ingeniør (alle uddannelser)	4%	4%	4%	3%
3	Præst	6%	8%	3%	4%
4	Advokat	2%	2%	1%	2%
5	Dommer	1%	0%	0%	1%
6	Embedsmand (akademisk)	3%	4%	2%	2%
7	Embedsmand (lavere)	1%	1%	2%	1%
8	Gymnasie/universitets-lærer	3%	3%	1%	3%
9	Arkitekt (alle uddannelser)	1%	1%	0%	1%
10	Dyrlæge	1%	1%	0%	1%
11	Tandlæge	0%	1%	0%	0%
12	Apoteker/provisor	1%	1%	1%	1%
13	Øvrig sundhed (sygepleje mv)	1%	1%	1%	0%
14	Skovridder	1%	1%	2%	1%
15	Skovfoged	1%	0%	1%	0%
16	Lærer, bibliotekar mv	6%	9%	2%	4%
17	Officer (militær+ søfart)	3%	3%	2%	4%
18	Direktør, grosserer, fabrikant	12%	10%	15%	14%
19	Højere funktionær (private)	3%	2%	3%	3%
20	Lavere funktionær (private)	2%	2%	3%	3%
21	Selvstændige/indehavere (byerhverv)	18%	15%	22%	20%
22	Faglært arbejder (ansat)	3%	3%	5%	2%
23	Ufaglært, husmand, parcellist, enlig mor	2%	2%	3%	2%
24	Godsejer, proprietær	5%	4%	6%	4%
25	Gårdejere, landbrugere	4%	5%	3%	3%
26	Forpagter, forvalter, landbrugskonsulent	4%	2%	5%	5%
27	Etaterne (DSB, P&T, Told, KTAS, Sergent, mv)	5%	5%	5%	4%
28	Kunstnere, forfattere	2%	1%	2%	3%
29	Medierne	1%	1%	1%	1%
99	Uoplyst erhverv	1%	0%	0%	3%
	I alt	100%	100%	100%	100%

Umiddelbart ses en stor spredning i fædrenes erhverv som udtryk for elevernes sociale baggrund, selv om arbejdere og lavere funktionærer klart er underrepræsenterede. ”Den bedre middelklasse” er vel en dækkende generalisering. En mere forenklet udgave af tabel 6 med fædrenes erhverv kan se sådan ud:

Faders erhverv Lodret pct.	alle ele- ver	studenter	realister	andre
Akademikere og lærere	33%	41%	22%	26%
Direktører+indehavere, i by og på land	39%	34%	47%	41%
Officerer og fra etaterne	8%	8%	7%	8%
Øvrige lønmodtagere mv	17%	14%	21%	17%
Kunstnere og medierne	3%	3%	2%	5%
Uoplyste	1%	0%	0%	3%
Sum	101%	100%	100%	100%

Den største gruppe af forældre er de selvstændige: direktører, grosserere, fabrikanter, butiksejere, håndværksmestre, godsejere, proprietærer, gårdejere, som udgør 39 % af alle elevers fædre. Blandt elever med realeksamen er andelen af disse selvstændige endnu højere, 47 %. Landbruget var i de 60 år stadig et stort erhverv i Danmark. 5% af eleverne kommer fra godser eller proprietærgårde, og 4 % fra almindelige bondegårde. Det bemærkes, at sønnerne fra det store hartkorn lidt oftere nøjes med realeksamen eller ingen eksamen, vel fordi de skal tilbage og være godsejere, mens gårdejernes sønner lidt oftere kommer ud med en studentehue. De skal væk fra gården og have videre uddannelse (se mere nedenfor i afsnit 6)

Næststørste forældregruppe er akademikerne inkl. lærere (33 % af alle forældre). De er i faldende orden: præster, folkeskolelærere, læger, ingeniører, gymnasie/universitetslærere og højere embedsmænd samt advokater og dommere. Mere sporadisk findes arkitekter, dyrlæger, tandlæger og skovriddere. Akademikerhjemmenes andel er som forventet højere for studenterne (41 %), så akademikerfædrene her udgør en større del end de selvstændige (34 %). Vi ser senere på sammenhængen mellem akademikerfædrenes fag og sønnernes valg af gymnasieretning.

Officerer og fædre fra etaterne – som jo omfatter alt fra generaler til postbud - er 8 % af alle fædre uden nogen klar profil i forhold til afgangsgrupperne. Derimod er sønner af de lavere lønmodtagere og husmænd (17 %) tydeligt rettet mod realeksamen. Endelig findes en gruppe sønner af kunstnere og mediefolk (3

%), hvis mest markante træk er, at de fylder ret meget (5 %) blandt Andre, som forlod Sorø uden eksamen.

4. Som fædre, så sønner?

Inden vi forlader fædrene, vil vi undersøge graden af "afsmitning" fra faders fag på sønnens valg af gymnasieretning. Derfor ser vi kun på studenterne og de tre gymnasiegrene, som fandtes i perioden. Klassisk sproglig (oprindelig), nysproglig (fra 1903) og matematisk (fra 1875). (Tabel 7)

Det ses i øvrigt af bilag 1, at den matematiske retning bliver størst i løbet af 1920'erne og er helt dominerende fra 1960erne.

Sidst i dette afsnit undersøges det for nogle professioner, om "sønnen går i fars fodspor" ved valg af erhverv.

Tabel 7: Fædrenes erhverv og studentens valg af gymnasieretning 1901-1960
(abs. antal studenter og vandret pct)

	Fars Erhverv	Antal Studenter i alt	Klassisk sproglig retning,	Nysproglig retning,	Matematisk-fysisk retning,
Nr		Abs. antal	Pct. vandret	Pct.vandret	Pct. vandret
1	Læge	122	24%	34%	42%
2	Ingeniør	82	12%	23%	65%
3	Præst	167	57%	21%	22%
4	Advokat	51	33%	33%	33%
5	Dommer	10	10%	70%	20%
6	Embedsmand (akademisk)	78	29%	32%	38%
7	Embedsmand (lavere)	22	14%	50%	36%
8	Gymnasie/univ-lærer	64	16%	42%	42%
9	Arkitekt (alle uddannelser)	12	8%	17%	75%
10	Dyrlæge	19	11%	42%	47%
11	Tandlæge	14	21%	50%	29%
12	Apoteker/provisor	18	22%	28%	50%
13	Øvr. sundhed (sygepleje mv)	13	8%	62%	31%
14	Skovridder	18	0%	33%	67%
15	Skovfoged	5	0%	20%	80%
16	Lærer, bibliotekar mv	188	32%	26%	42%
17	Officer (militær+ søfart)	63	17%	33%	49%
18	Direktør, grosserer, fabrikant	210	18%	38%	45%
19	Højere funktionær (private)	45	9%	33%	58%
20	Lavere funktionær (private)	47	30%	30%	40%
21	Selvstændige/indehavere	296	17%	37%	46%
22	Faglært arbejder (ansat)	62	13%	44%	44%
23	Ufaglært, Husmand, enlig mor	37	30%	27%	43%
24	Godsejer, proprietær	78	14%	41%	45%
25	Gårdejere, landbrugere	109	19%	37%	44%
26	Forpagter, forvalter, landbrugs-konsulent	48	10%	40%	50%
27	Etaterne (DSB, P&T, Told, etc)	103	26%	29%	45%
28	Kunstnere	30	23%	33%	43%
29	Medierne	24	38%	25%	38%
99	Uoplyst erhverv	6	0%	67%	33%
	I alt	2041	23%	34%	43%

Af de godt 2000 studenter er det endnu i perioden 1901-1960 næsten hver fjerde (23 %), der vælger den klassisksproglige gymnasieretning med vægten på græsk

og latin. De rummer særligt mange præstesønner (57 % af de 167 præstebørn), men også advokaternes, lærernes og mediefolkenes børn er lidt mere tilbøjelige end andre til at blive klassikere. Den nysproglige retning, der var indført ved loven 1903, vælges af hver tredje student (34 %) med en ret blandet forældre-profil, mest markant ved børn af sygeplejersker m.v. (det betød den gang mange mødre), hvor 62 % bliver nysproglige studenter med en del latin, men ingen græsk. jf. tabel 3 ovenfor om kvindernes valg af nysproglig retning.

Den matematisk-fysiske retning er den oftest valgte med 43 % af alle skolens studenter. Mest profilerede hjem med 58-75 % matematikere er arkitekter, ingeniører, skovens folk og højere private funktionærer. Lægernes børn spreder sig derimod over alle tre gymnasieretninger, ligesom børn af gymnasie- eller universitetslærere. Det første er nok mere overraskende end det sidste, idet gymnasie-lærerne jo selv dækker forskellige fag.

Alt i alt mærkes en afsmitning eller inspiration fra hjemmet i nogle tilfælde, tydeligst med klassikerne fra præstegårdene og matematikerne fra de tekniske hjem. Men generelt synes gymnasiasternes grenvalg bestemt af mange andre faktorer end faders erhverv. Elevens eget erhvervsvalg er selvfølgelig en relevant faktor.

Påvirkningen fra faderens erhverv kan ultimativt føre til, at eleven fortsætter i samme erhverv. Går man i sin fars fodspor? 182 læger sendte sønnen til Sorø, og 56 af dem blev læge (31 %), 107 jurist-fædres børn blev til 38 jurister (38 %), og af 128 ingeniørers sønner blev 25 ingeniører (20 %). Ingeniørfaget er en blanding af civilingeniører og teknikumingeniører og har måske ikke samme karakter af en profession. Men at faders forbillede – eller vilje? – spiller ind, er sikkert. Så har vi endda ikke regnet de sønner med, hvor det fremgår, at han tog 1. del af fars fag, men ikke fuldførte det.

5. Elevernes videre uddannelse

Biografierne oplyser som regel, om eleven fik en videre uddannelse. I tabel 8 ser vi på uddannelsesvalget indenfor hver af de tre afgangsgupper (lodret pct). Derefter spørger vi i tabel 9 ud fra uddannelsen, hvilken eksamen uddannelsesstage-ren havde med fra Sorø (vandret pct).

Tabel 8: Uddannelse efter Sorø Akademi for alle elever samt indenfor studenter, realister og andre 1901-1960, lodret pct.

ELEVERS UDDAN- NELSE EFTER SORØ	Uddannelse for alle elever	Uddannelse for studenter	Uddannelse for realister	Uddannelse for andre
	Pct lodret	Pct lodret	Pct lodret	Pct lodret
Cand.med., dr.med.	7%	13%	0%	2%
cand.polyt.civilingeniør	8%	12%	2%	4%
cand.theol.,dr. theol	2%	4%	0%	1%
cand.mag./scient./dr. Phil	5%	8%	1%	1%
cand.jur., dr. Jur.	8%	13%	1%	3%
cand.polit., cand. oecon., cand.merc.	1%	2%	0%	1%
cand.med.vet.	1%	2%	0%	0%
cand.odont.	2%	3%	1%	1%
cand.pharm.	1%	1%	1%	1%
cand.agro./hort.	1%	0%	1%	1%
cand.silv.	1%	1%	1%	1%
civiløkonom og lign.	3%	2%	3%	2%
Kunstakademi, musik- kons mv	3%	3%	2%	4%
Teknikum, landinspek- tør og lign	4%	2%	7%	5%
Seminarium, biblio- teksskole mv	5%	7%	2%	2%
Sygepleje, fysiotera- peut, laborant etc	1%	1%	1%	1%
Officersskole/Navigati- onsskole	4%	2%	6%	4%
Skovfogedeksamen	1%	0%	2%	1%
Landvæsen/Land- brugsskole	6%	2%	9%	11%
Faglært, brancheskole, 1. del	30%	13%	47%	46%
Journalist	1%	2%	1%	2%
Etatsudd DSB,P&T,Told, Politi, KTAS, Sergent	2%	1%	4%	1%
Ufaglært (ingen udd.)	0%	0%	0%	1%
Tidligt afdød (udd ikke afsluttet)	1%	1%	2%	0%
Uoplyst	4%	4%	5%	5%
	100%	100%	100%	100%

Så godt som alle elever har fået en uddannelse efter de forlod skolen. Mest almindeligt (39 %) er en faglig eller branchebestemt uddannelse. Næsten samme andel (36 %) får en akademisk uddannelse. En forenklet oversigt kan se sådan ud:

Uddannelsesvalget forenklet Lodret pct.	For alle elever	For studenter	For realister	For andre
	lodret pct	lodret pct	lodret pct	lodret pct
Akademisk udd	36%	60%	9%	15%
Mellemlang udd	19%	18%	21%	18%
Faglig og branche udd	39%	17%	63%	62%
Ufaglært	0%	0%	0%	1%
Tidligt afdød/uoplyst	6%	5%	7%	5%
	100%	100%	100%	100%

Grundmønsteret er, at næsten to ud af tre studenter fra Sorø (60 %) tager en akademisk uddannelse, mens samme andel (63 %) af realisterne tager en faglig eller branche-uddannelse, jfr. omtalen af ”to skoler i en skole” ovenfor. Den ubestemte gruppe af ”andre” ligner mest realisterne i uddannelsesvalg, men det er dog 15 % af andre-gruppen (og 9 % af realisterne), som ender med at tage en akademisk uddannelse. De vil ofte have taget studentereksamen fra kursus eller en anden gymnasieskole end Sorø.

Vi kommer lidt tættere på ved at se eksamensforholdene i lyset af den videre uddannelse (tabel 9). Den viser bl.a., at realeksamen tidligt (siden 1855) gav adgang til tandlæge-, farmaceut, handels- og landbohøjskolen samt teknika. Realeksamen var også den typiske indgang til etaterne. På den anden side ser vi, at langt de fleste, der søger seminarium el. lign fra Sorø, allerede i første halvdel af 1900-tallet har studentereksamen (78 %).

Tabel 9: Eksamen fra Sorø Akademi som indgang til videre uddannelser (vandret pct)

Eksamen fra Sorø	Stud klass.	Stud nysp.	Stud mat.	Stud i alt (sum)	Real	Andre	Alle elever
Videre uddannelse Vandret pct.	pct vandret	pct vandret	pct vandret	pct vandret	pct vandret	pct vandret	pct vandret
Cand.med., dr.med.	25%	27%	40%	92%	2%	6%	100%
cand.polyt., civilingeniør	3%	1%	77%	81%	9%	10%	100%
cand.theol., dr. theol	79%	16%	1%	96%	0%	4%	100%
cand.mag./scient./dr. Phil	30%	29%	31%	91%	6%	4%	100%
cand.jur., dr.Jur.	28%	40%	21%	88%	3%	9%	100%
cand.polit., oecon., merc.	5%	37%	42%	84%	5%	11%	100%
cand.med.vet.	7%	40%	37%	84%	9%	7%	100%
cand.odont.	16%	24%	35%	76%	20%	5%	100%
cand.pharm.	6%	12%	35%	53%	35%	12%	100%
cand.agro./hort.	0%	19%	24%	43%	29%	29%	100%
cand.silv.	5%	16%	37%	58%	26%	16%	100%
civiløkonom og lign.	7%	27%	14%	48%	35%	17%	100%
Kunstakademi, musikkons mv	11%	15%	27%	52%	20%	27%	100%
Teknikum, landinspektør og lign	1%	1%	20%	22%	50%	28%	100%
Seminarium, biblioteksskole mv	17%	33%	28%	78%	15%	7%	100%
Sygepleje, fysioterapeut, laborant etc	10%	48%	0%	57%	19%	24%	100%
Officersskole/Navigationsskole	3%	10%	21%	34%	44%	22%	100%
Skovfogedeksamen	0%	0%	7%	7%	70%	23%	100%
Landvæsen/Landbrugsskole	2%	7%	6%	15%	45%	40%	100%
Faglært, brancheskole, 1. del	5%	11%	8%	23%	46%	31%	100%
Journalist	15%	23%	23%	60%	15%	25%	100%
Etatsudd DSB,P&T,Told, Politi, KTAS, Sergent	9%	9%	4%	23%	64%	13%	100%
Ufaglært (ingen udd)	0%	18%	9%	27%	27%	45%	100%
Tidligt afdød (udd ikke afsluttet)	20%	20%	17%	57%	39%	4%	100%
Uoplyst	11%	19%	16%	46%	34%	20%	100%
Alle elever	12%	17%	22%	51%	29%	20%	100%

Valget af gymnasieretning bliver mere målrettet i forhold til egen uddannelse, end vi så det i forhold til faderens fag (tabel 7). De senere teologer gik mest i klassisksproglig, ingeniørerne gik i matematisk, ligesom flere af medicinerne. Juristerne er ofte nysproglige (40 %).

Vi har nu set på elevernes afgangseksamen fra Sorø i forhold til deres fars erhverv og til deres egen senere uddannelse. Den sidste og endelige post er at undersøge hvilket erhverv eleverne fik senere i livet, tabel 10. Til sidste vil vi sammenligne det med fædrenes, tabel 11.

For en del uddannelser følger erhvervet næsten af sig selv (teologen bliver præst, medicineren bliver læge, polyteknikeren bliver ingeniør), men mange private erhverv har ikke kun én uddannelse.

Tabel 10. Erhvervsvalget for afgangseleverne fra Sorø Akademi 1901-1960 efter deres afgangseksamen. (lodret pct)

Erhverv	Erhverv for alle elever	Erhverv for studenter	Erhverv for realister	Erhverv for andre
	Pct. Lodret	Pct. Lodret	Pct. Lodret	Pct. Lodret
læge	7%	13%	0%	2%
Ingeniør	7%	10%	5%	4%
Præst	2%	3%	0%	0%
Advokat	3%	5%	0%	1%
Dommer	1%	1%	0%	0%
Embedsmand (akademisk)	5%	8%	1%	2%
Embedsmand(lavere)	1%	1%	3%	2%
Gym/univ-lærer	4%	8%	1%	1%
Arkitekt	2%	1%	2%	2%
Dyrlæge	1%	2%	0%	0%
Tandlæge	2%	3%	1%	0%
Apoteker/provisor	1%	1%	1%	0%
Øvr sundhed	1%	1%	1%	1%
Skovridder	1%	1%	1%	0%
Skovfoged	0%	0%	1%	0%
Lærer mv	5%	7%	3%	2%
Officer (militær + søfart)	4%	3%	6%	4%
Direktør, grosserer, fabrikant	8%	6%	11%	10%
Højere funktionær (private)	10%	8%	16%	9%
Lavere funktionær (private)	6%	4%	9%	8%
Selvsændige/indehavere	9%	4%	13%	15%
Faglært arb. (ansat)	3%	1%	5%	7%
Ufaglærte. Husmand, husmødre	1%	1%	1%	3%
Godsejer, proprietær	1%	1%	2%	2%
Gårdejere, landbrugere	2%	1%	4%	4%
Forpagter, forvalter, landbrugs- konsulent	1%	0%	2%	1%
Etaterne	2%	1%	5%	2%
Kunstnere	2%	1%	1%	2%
Medierne	2%	3%	1%	2%
Tidlig død	2%	2%	2%	4%
Uoplyst erhverv	3%	1%	2%	9%
I alt	100%	100%	100%	100%

Erhvervsvalget ses lettere i denne forenkede tabel:

	Alle elever	Studenter	Realister	Andre
Akademikere og lærere	39%	63%	16%	16%
Direktører+indehavere, by og land	21%	11%	30%	30%
Officerer og etaterne	6%	4%	11%	5%
Øvrige lønmodtagere mv	25%	15%	37%	30%
Kunstnere og medierne	4%	4%	3%	5%
Døde og uoplyste	6%	3%	4%	13%
sum	100%	100%	100%	100%

Det gentager i høj grad studenternes koncentration omkring de akademiske fag og realisterne i høj grad omkring den private sektor. Igen ligner de "Andres" erhvervsvalg realisterne, men med flere uoplyste.

6. Fædrenes og sønnernes erhvervsvalg. En generel sammenligning (tabel 11)

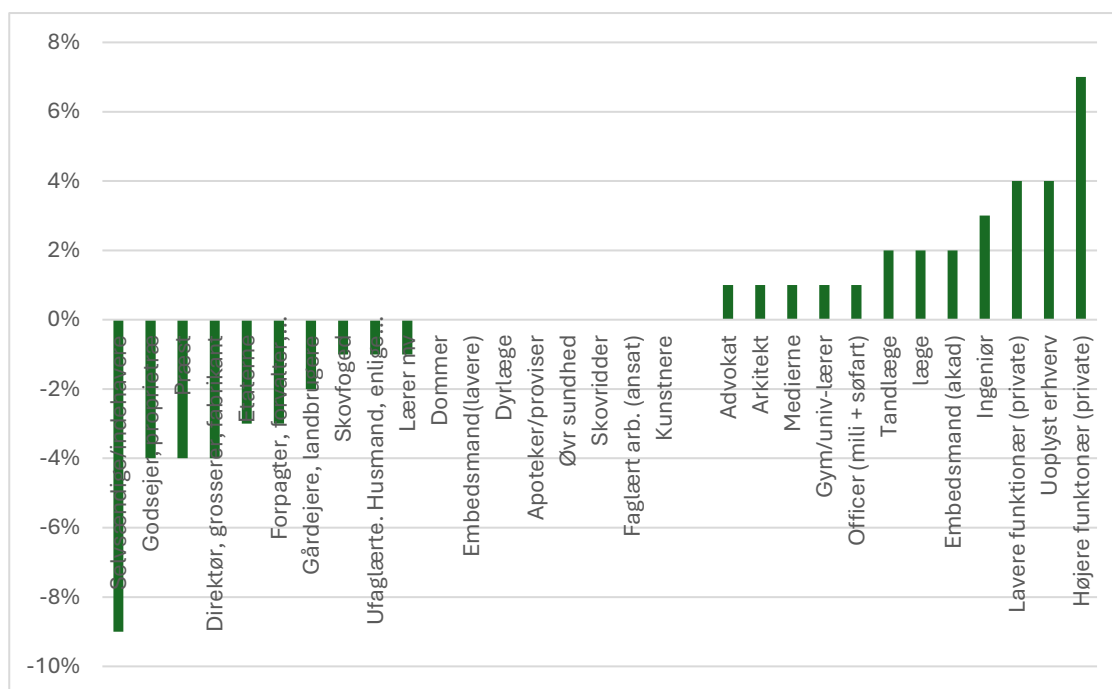
Desværre er analysen ikke generelt baseret på individ-data om det enkelte par af far og søn. Derfor kan den individuelle mobilitet ikke måles. Vi kan som regel kun se på de aggregerede data eller udvalgte optællinger (se senere om lærere og gårdejere)

De aggregerede forskelle afspejler det danske samfunds betydelige forandring i løbet af blot én generation fra far til søn (25-30 år). Generationsforandringen opsummeres gennem de 60 år.

Tabel 11: Forskellen mellem fædrenes og sønnernes erhverv fra Sorø Akademi 1901-1960 for alle elever (lodret pct. og pct. points difference)

Erhvervet	Fædrene	Sønnerne	Forskel
læge	5%	7%	2%
Ingeniør	4%	7%	3%
Præst	6%	2%	-4%
Advokat	2%	3%	1%
Dommer	1%	1%	0%
Embedsmand (akad)	3%	5%	2%
Embedsmand(lavere)	1%	1%	0%
Gym/univ-lærer	3%	4%	1%
Arkitekt	1%	2%	1%
Dyrlæge	1%	1%	0%
Tandlæge	0%	2%	2%
Apoteker/provisor	1%	1%	0%
Øvrige sundhed	1%	1%	0%
Skovridder	1%	1%	0%
Skovfoged	1%	0%	-1%
Lærer mv	6%	5%	-1%
Officer (militær + søfart)	3%	4%	1%
Direktør, grosserer, fabri- kant	12%	8%	-4%
Højere funktionær (private)	3%	10%	7%
Lavere funktionær (private)	2%	6%	4%
Selvstændige/indehavere	18%	9%	-9%
Faglært arbejder (ansat)	3%	3%	0%
Ufaglærte. Husmand, en- lige mødre	2%	1%	-1%
Godsejer, proprietær	5%	1%	-4%
Gårdejere, landbrugere	4%	2%	-2%
Forpagter, forvalter, land- brugskonsulent	4%	1%	-3%
Etaterne	5%	2%	-3%
Kunstnere	2%	2%	0%
Medierne	1%	2%	1%
Uoplyst erhverv	1%	5 %	4%
	100%	100 %	0%

Fig 2: Forskel mellem elevernes og fædrenes erhverv (pct. points)

Urbaniseringen og tilbagegang i antal landbrug fremgår (i tabel 11 og Fig. 2) af, at der er færre godsejere, proprietærer, forpagtere og gårdejere blandt sønnerne end blandt fædrene. Disse landbrugserhverv leverede 13 % af fædrene, men kun en tredjedel (4 %) af sønnernes generation fortsætter i landbruget, en tilbagegang på 9 pct. points. En lige så stor tilbagegang på 9 pct. points ses for selvstændige/indehavere i byerne, som rummer de mange købmænd, butiksdrivende og håndværksmestre, der lukker i løbet af perioden. Også større selvstændige som direktører, grossererere og fabrikanter er i tilbagegang fra 12 % af fædrene til 8 % af sønnerne. Endelig bemærkes, at etaternes andel (særligt jernbanerne) halveres fra 5 % til 2 %.

Sønnerne fylder de nye pladser i byerhvervenes voksende virksomheder som højere eller lavere funktionærer (fra fædrenes 5 % til sønnernes 16 %). Alle højere uddannede fag øger også andelen, dog med én markant undtagelse: 6 % af fædrene var præster, og det bliver kun 2 % af sønnerne. Både læger, tandlæger, ingeniører og embedsmænd øger deres andel.

Lad os sætte lyset på to erhverv, som traditionelt er udgangspunkt for mobilitet, lærerne og gårdejerne.

Mange Lærere sendte deres sønner til Sorø Akademi i perioden 1901-1960: 238 børn af folkeskolelærere bliver til 113 akademikere eller 47 % (23 ingeniører, 20 læger, 22 magistre, 17 jurister, 11 teologer m.fl.). Kun 40 (17 %) følger i fars spor og går på seminarium.

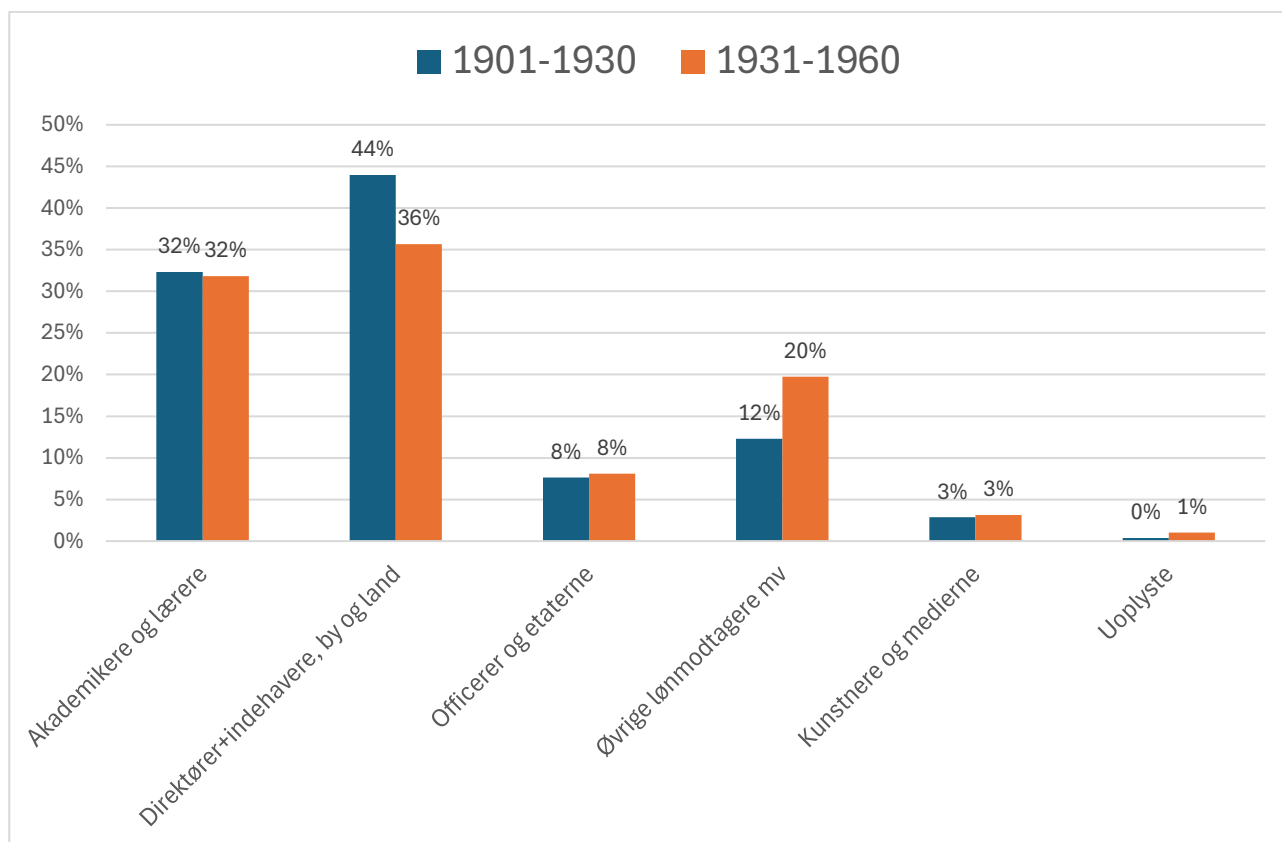
Knapt så mange elever er sønner af gårdejere som af lærere, men dog 170. Af dem bliver 76 akademikere (45 %), og kun 17 (10 %) bliver gårdmænd som faderen. Det skal dog huskes, at landbruget var i krise en stor del af perioden.

Forandringer i erhverv fra far til søn er tydelige, og forklaringen er formentlig som nævnt, at samfundet gennemgår store strukturændringer i løbet af de 60 år. En anden eller supplerende forklaring kan også være, at motivationen for at komme til Sorø Akademi eller den påvirkning, eleven blev udsat for i Sorø, førte til en kursændring i forhold til hjemmets baggrund. Den sociale eller uddannelsesmæssige mobilitet er i hvert fald dokumenteret for sønnerne af lærere og gård ejere.

7. 60 år = 2 x 30 år

Hidtil har jeg næsten overalt behandlet hele perioden 1901-1960 synkront (som én enhed). Men der må være sket forandringer gradvist gennem de 60 år. For at undersøge det diakront, deler jeg perioden i de to halvdele 1901-1930 og 1931-1960. Her følger data for elevernes baggrund (fædrenes erhverv) i de to perioder og for elevernes eget erhvervsvalg i de to perioder. Begge dele er stadigvæk afgrænset ud fra elevernes afgang år. Der skelnes ikke mellem de tre afgangsgupper, alle elever ses under et. Resultaterne vises ikke i store tabeller, men i form af diagrammer.

Fig 3: Erhverv for **fædre** til afgangselever fra Sorø Akademi 1901-1930 vs. 1931-1960, pct. af afgangselevs fædre.

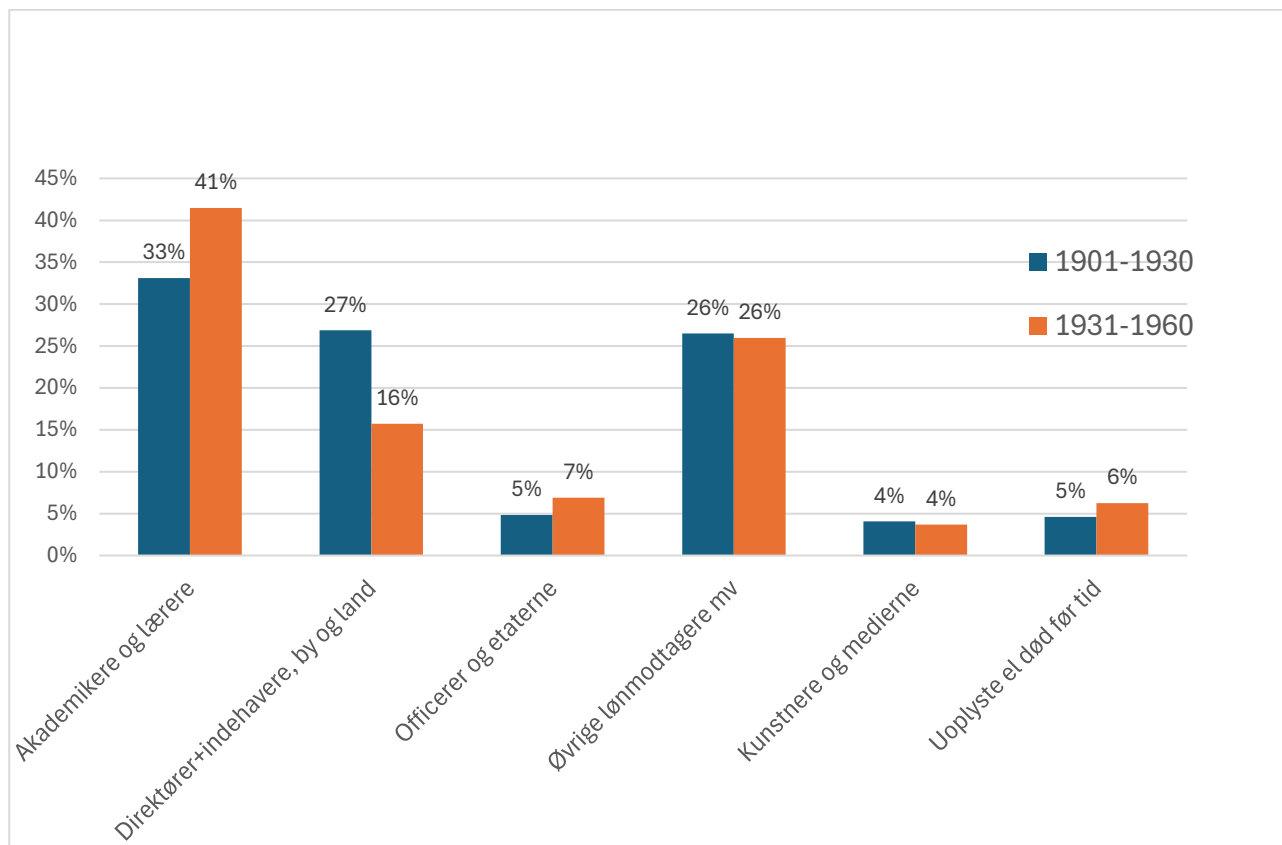
Fædrenes erhverv har ændret sig noget fra direktører og indehavere, herunder godsejere mv til flere øvrige lønmodtagere. Akademikerandelen ligger stabilt på en tredjedel i begge delperioder. Også andelen af gårdejere er uændret på 4 % af fædrene.

For elevernes valg af erhverv er der sket større ændringer end for fædrenes. Som det ses af næste figur (4), er andelen, der blev akademikere, steget markant fra 33 % i første halvdel af periode til 41 % i sidste halvdel perioden. Færre elever bliver selvstændige med egen virksomhed eller som grosserer. Meget færre elever bliver gårdmænd, de falder fra 4 % til 1 % i løbet af de 30 år (hvor krisen for landbruget i 1930'erne gør sig gældende). Tendensen er fra selvstændige til mere akademiske lønmodtagere.

Den diakrone betragtning gør det tydeligt, at eleverne på Sorø Akademi i stigende grad kommer fra "almindelige" lønmodtagerhjem og efter skolegangen i højere grad får et akademisk erhverv (inkl. lærere). Nærmere betragtet er der tale om

flere læger, ingeniører og magistre/gymnasielærere, samme andel jurister og færre præster.

Figur 4: Erhverv for afgåede **elever** fra Sorø Akademi 1901-1930 vs. 1931-1960, pct. af afgåede elever

8. Udvandring

Det er ofte fremhævet, at Soranere findes overalt i verden, og de sender hilsener tilbage til skolens samlinger og til Soransk Samfund. Det kan være midlertidigt som ingeniører, der bygger jernbaner i Mellemøsten, sømænd hos A.P. Møller og Ø.K, eller som emigranter, der slår sig ned i udlandet som f.eks. mejerister, grossererere eller farmere. Det hindrer ikke, at de alligevel ender hjemme i Danmark som gamle. Jeg har søgt at identificere egentlige udvandrere i biografierne, og det giver dette billede

Tabel 12: Emigration hos soranerne efter afgangseksamen 1901-1960 og emigrationsland. (Abs. Tal og vandret pct)

Udvandring	Abs. tal				Vandret pct.			
	Til:	Stu- den- ter	Real- ster	An- dre	Total	Stu- den- ter	Rea- lister	An- dre
USA	26	63	70	159	16%	40%	44%	100%
Canada	10	31	12	53	19%	58%	23%	100%
Australien NZ,	7	7	5	19	37%	37%	26%	100%
Latinamerika	21	24	11	56	38%	43%	20%	100%
Afrika	5	25	7	37	14%	68%	19%	100%
Asien	8	14	1	23	35%	61%	4%	100%
Norden	12	9	12	33	36%	27%	36%	100%
Øvr Europa	23	20	12	55	42%	36%	22%	100%
Ikke udv/Uop- lyst	1930	939	807	3676	53%	26%	22%	100%
I alt	2042	1132	937	4111	50%	28%	23%	100%

435 tidligere elever udvandrer (11 %). Er det mange? Et generelt skøn er, at 350.000 danskere udvandrede til USA, det er 10 % af befolkningen på dengang 3,5 mio. Men Soranernes udvandring er til mange flere lande, så USA + Canada dækker kun 5,3 % af eleverne. Udvandringstilbøjeligheden er således "normal" omkring 10 %, men meget mere spredt over verden.

USA og Canada tager imod næsten halvdelen (212), Europa plus Norden står for en lille fjerdedel (88). De mere eksotiske steder som Afrika og Asien forklares af ansatte i Ø.K., der udsendes som bestyrere. De er ofte realister. Realisterne (med baggrund i private erhverv) er ivrige udvandrere. De Andre, som ikke tog eksamen i Sorø, er også udvandringsparate, men mere traditionelt til USA. Studenterne er mindst tilbøjelige til at udvandre. Det er ingeniører, læger og managere, der drager ud.

9. Afslutning

Sorø Akademis Skole var i perioden 1901-1960 med skoleloven fra 1903-58 et komplekst fænomen. Belyst gennem elevernes baggrund er der tale om flere skoler i én.

Gymnasiet og realskolen, som deles ligeligt om mellemskoleeleverne, identificeres gennem elevernes brede baggrund i middelklassen og deres senere uddannelser. Skolens lokale rolle (som realskole) fremstår. Det er den rolle, der et par generationer senere udvides til overvejende at være det lokale gymnasium.

Kompleksiteten skyldes også kostskolen overfor de skolesøgende (som ikke dokumenteres særligt her, dog følges alumnetallet i bilag 1).

Endelig markeres drengeskolen overfor den langsomt begyndende pigeskole, der slår igennem i perioden efter 1960, 1983 for kvindelige alumner.

Uanset elevens vej gennem "skolerne" når han frem til sin livsstilling. Der sker påfaldende store forandringer på bare den ene generation fra far til søn, og vi ser klare eksempler på, at skolen driver den sociale mobilitet. Eleverne får i stigende grad akademiske erhverv. Samtidigt ser vi klart, at mange børn af akademikere følger i faders faglige fodspor.

Er disse tendenser nu særlige for Sorø Akademis Skole eller gælder de alle danske gymnasieskoler i første del af 1900-tallet? (Se bilag 2). Sammenligning med andre gymnasier før år 1900 viser, at Sorø Akademi mere end andre gymnasier længe var skole for præster og embedsmænd. Men Sorø ændrer sig efter år 1900 i retning af flere elever der ender i det private erhvervsliv, og flere elever bliver akademikere. Det tyder på, at Sorø har "indhentet" udviklingen.

Bilag 1: Antal lærere, elever, alumner og dimittender, efter køn, 1901-2023.

Kilder mv fremgår af noten under tabellen.

Skoleår	Bestand (primo året)										Afgang (ultimo året)							
	Lærere inkl deltid	heraf Kvindelige lærere	Elever i alt	Elever drenge	Alumner piger	Alumner drenge	Alumner piger	Folkeskolen inkl realklassen	Gymnasiet+ HF	Melemmer/ekskl	Realskole	STX	Klasser	Ny-sprng	mat	STX drenge	STX piger	
1900/1901/	21	0	158	158	0	86	86	0	114	44	0	11	16	11	0	4	15	1
1901/1902/	21	0	168	168	0	88	88	0	121	47	0	11	12	8	0	4	12	0
1902/1903/	20	0	186	186	0	88	88	0	137	49	0	14	14	8	0	6	14	0
1903/1904/	22	0	220	220	0	85	85	0	173	53	0	6	10	4	0	6	10	0
1904/1905/	23	0	226	226	0	89	89	0	178	59	0	22	16	8	0	8	16	0
1905/1906/	24	0	235	235	0	86	86	0	178	57	3	9	19	12	0	7	19	0
1906/1907/	24	0	249	249	0	101	101	0	188	61	7	15	13	7	0	6	13	0
1907/1908/	24	0	274	269	5	98	98	0	202	72	5	8	18	8	0	10	18	0
1908/1909/	24	0	280	273	7	100	100	0	212	68	1	21	18	8	0	10	18	0
1909/1910/	24	0	278	274	4	103	103	0	202	76	3	15	23	7	10	6	19	4
1910/1911/	24	0	287	281	3	101	101	0	213	74	0	24	23	8	9	6	23	0
1911/1912/	24	0	294	291	3	103	103	0	210	84	5	21	21	5	5	11	21	0
1912/1913/	25	0	292	284	8	104	104	0	191	101	5	14	30	8	14	8	27	3
1913/1914/	25	0	295	293	2	104	104	0	204	91	4	25	27	8	7	12	27	0
1914/1915/	25	0	294	291	3	104	104	0	207	87	2	24	23	5	10	8	22	1
1915/1916/	25	0	295	289	6	102	102	0	210	85	5	18	26	7	12	7	25	1
1916/1917/	25	0	286	282	4	101	101	0	199	87	3	18	23	5	8	10	21	2
1917/1918/	25	0	291	285	6	104	104	0	196	95	1	17	27	8	9	10	24	3
1918/1919/	25	0	299	294	5	101	101	0	212	87	5	22	21	5	11	5	20	1
1919/1920/	25	0	309	301	8	101	101	0	209	100	0	19	30	9	8	13	28	2
1920/1921/	25	0	318	310	8	102	102	0	220	98	3	22	26	6	13	7	24	2

1921/																		
1922	25	0	322	316	6	104	104	0	221	101	4	20	32	3	14	15	29	3
1922/																		
1923	25	0	316	312	4	101	101	0	224	92	3	15	37	7	8	22	34	3
1923/																		
1924	25	0	328	321	7	103	103	0	229	99	2	24	28	8	13	7	28	0
1924/																		
1925	25	0	336	328	8	103	103	0	223	113	2	21	36	8	15	13	32	4
1925/																		
1926	25	0	335	328	7	100	100	0	227	108	6	24	27	9	9	9	24	3
1926/																		
1927	25	0	342	336	6	108	108	0	222	120	7	16	41	5	20	16	41	0
1927/																		
1928	26	0	346	339	7	150	150	0	219	119	5	23	36	13	15	8	32	4
1928/																		
1929	26	0	348	341	7	150	150	0	221	127	6	23	37	9	10	18	36	1
1929/																		
1930	26	0	348	338	10	149	149	0	217	131	4	16	39	7	14	18	38	1
1930/																		
1931	27	0	354	344	10	150	150	0	218	136	2	17	44	11	16	17	41	3
1931/																		
1932	27	0	349	333	16	150	150	0	223	126	6	20	40	9	11	20	36	4
1932/																		
1933	27	0	336	324	12	150	150	0	220	116	1	24	42	11	14	17	37	5
1933/																		
1934	28	0	331	321	10	150	150	0	213	118	7	17	35	7	16	12	30	5
1934/																		
1935	28	0	342	335	7	150	150	0	219	123	3	18	31	5	10	16	29	2
1935/																		
1936	28	0	357	348	9	150	150	0	220	137	4	19	42	10	12	20	39	3
1936/																		
1937	28	0	358	352	6	150	150	0	221	137	1	16	42	9	15	18	40	2
1937/																		
1938	28	0	354	345	8	150	150	0	218	136	4	18	44	10	16	18	42	2
1938/																		
1939	28	0	350	344	6	150	150	0	216	134	0	17	42	7	16	19	41	1
1939/																		
1940	28	0	358	349	9	150	150	0	220	138	1	21	39	5	16	18	37	2
1940/																		
1941	28	0	353	345	8	150	150	0	207	146	0	11	50	10	20	20	48	2
1941/																		
1942	28	0	361	352	9	150	150	0	227	134	0	29	46	11	15	20	41	5
1942/																		
1943	28	0	357	351	6	150	150	0	227	130	0	24	45	11	16	18	43	2
1943/																		
1944	28	0	358	351	6	150	150	0	231	127	5	22	30	6	11	13	40	1
1944/																		
1945	27	0	381	372	9	150	150	0	240	141	3	21	41	5	13	23	40	1
1945/																		
1946	27	0	381	374	7	150	150	0	229	152	2	24	50	12	19	19	45	5
1946/																		
1947	27	0	392	384	8	150	150	0	240	152	7	24	44	8	16	20	41	3
1947/																		
1948	27	0	400	389	11	150	150	0	243	157	2	22	53	10	21	22	53	0
1948/																		
1949	28	0	391	379	12	150	150	0	256	135	5	16	50	12	17	21	45	5
1949/																		
1950	27	0	372	363	9	150	150	0	246	126	4	25	44	9	16	19	39	5
1950/																		
1951	27	0	353	347	6	150	150	0	219	134	0	21	38	6	16	16	36	2

1951/																		
1952	27	0	351	340	11	150	150	0	207	144	2	23	41	6	16	19	38	3
1952/																		
1953	27	0	367	356	11	150	150	0	220	147	3	25	49	13	13	23	49	0
1953/																		
1954	27	0	381	367	14	150	150	0	237	144	0	21	51	11	19	21	45	6
1954/																		
1955	27	0	366	350	16	150	150	0	225	141	5	27	47	13	12	22	43	4
1955/																		
1956	27	0	369	351	18	150	150	0	224	145	5	29	42	8	11	23	38	4
1956/																		
1957	27	0	374	354	20	150	150	0	223	151	1	24	39	4	18	17	32	7
1957/																		
1958	27	0	377	355	22	150	150	0	231	146	1	30	47	6	18	23	41	6
1958/																		
1959	27	0	379	355	24	150	150	0	218	161	3	17	43	9	11	23	49	4
1959/																		
1960	27	0	382	348	34	150	150	0	193	189	3	23	51	4	14	33	40	10
1960/																		
1961	27	0	373	339	34	170	170	0	155	218	4	24	64	6	19	39	53	11
1961/																		
1962	29	1	349	326	25	170	170	0	127	222	3	24	71	6	21	44	61	10
1962/																		
1963	29	1	348	313	35	170	170	0	114	234	1	22	71	6	21	44	62	9
1963/																		
1964	29	1	349	317	32	170	170	0	126	223	1	19	71	6	18	47	60	11
1964/																		
1965	29	1	341	307	34	175	175	0	123	218	0	26	80	9	13	58	67	13
1965/																		
1966	29	1	344	300	44	175	175	0	117	227	0	18	77	7	17	53	69	8
1966/																		
1967	29	1	338	287	51	176	176	0	118	220	0	25	67	18	13	36	51	16
1967/																		
1968	29	1	341	279	62	176	176	0	106	235	0	17	72	7	21	44	55	17
1968/																		
1969	30	1	349	286	63	176	176	0	120	229	0	17	66	8	25	33	46	20
1969/																		
1970	30	1	347	282	65	176	176	0	119	228	0	35	81	6	26	49	59	22
1970/																		
1971	30	1	353	291	62	176	176	0	128	225	0	17	66	5	25	36	46	20
1971/																		
1972	30	1	333	277	56	171	171	0	108	225	0	29	69	4	23	42	68	21
1972/																		
1973	33	2	341	285	56	170	170	0	104	237	0	22	77	11	24	42	60	17
1973/																		
1974	31	2	341	286	61	161	161	0	114	227	0	17	56	9	21	26	40	16
1974/																		
1975	32	2	339	261	78	160	160	0	108	231	0	33	67	7	32	38	45	22
1975/																		
1976	33	2	355	279	76	143	143	0	124	231	0	31	69	7	24	38	47	22
1976/																		
1977	35	4	345	234	111	137	137	0	58	287	0	18	76	8	32	36	41	35
1977/																		
1978	38	7	370	250	120	137	137	0	64	306	0	24	59	0	19	40	44	15
1978/																		
1979	38	8	376	243	133	135	135	0	52	324	0	12	80	7	18	55	49	31
1979/																		
1980	46	8	389	197	192	137	137	0	48	341		9	102	7	28	67	72	30
1980/																		
1981	41	8	494	283	211	137	137	0	49	445	23	9	102	7	28	67	61	41

1981/1982	48	11	487	269	218				34	453	18	13	123	7	39	77	70	53
1982/1983	50	14	497	287	210				40	457	20	0	143	13	31	83	63	80
1983/1984	51	14	480	262	218	131	131	0	40	440	17	8	140	10	24	101	77	63
1984/1985	51	16	473	249	224	137	117	20	33	440	13	11	120	10	23	80	64	56
1985/1986	50	17	445	233	212	124	80	44	28	417	20	0	152	7	29	103	73	79
1986/1987	55	17	466	220	246	130	81	49	13	453	16	12	111	7	22	74	54	57
1987/1988	55	18	471	222	249				9	462	0	13	125	6	19	86	62	63
1988/1989	55	21	483	220	263				11	472	0	8	126	4	17	89	62	64
1989/1990	56	22	462	209	253				11	451	0	11	146	4	28	82	60	86
1990/1991			443	211	232				13	430	0	11	137	0		97	68	69
1991/1992	51	20	446	-1	-1				9	437	0	12	142	0	63	79	63	79
1992/1993	55	25	475	227	248				22	453	0	9	136	0	46	90	58	78
1993/1994	54	25	470	205	265				17	453	0	21	135	0	44	91	74	61
1994/1995	57	22	459	207	252	128	62	66	19	440	0	17	141	0	48	93	57	84
1995/1996	56	20	472	206	266	124	50	74	16	456	0	18	138	0	52	86	63	75
1996/1997	58	21	471	208	263				14	457	0	16	136	0	57	79	57	79
1997/1998			476	197	279				24	452	0	16	141	0	68	73	65	76
1998/1999			443	178	265				17	426	0	21	143	0	55	88	63	80
1999/2000			427	160	267				18	409	0	19	135	0	62	73	59	76
2000/2001	51	19	422	171	251				24	398	0	20	140	0	61	79	46	94
2001/2002	55	20	447	176	271				21	426	0	19	89	0	40	49	41	48
2002/2003			458	179	279				13	445	0	21	110	0	46	64	42	68
2003/2004			457	181	276				16	441	0	12	141	0	56	85	51	90
2004/2005			475	188	287				11	464	0	17	124	0	39	85	47	77
2005/2006	57	21	507	201	306				15	492	0	10	144	0	53	91	60	84
2006/2007	55	20	505	199	306	134	54	80	14	491	0	14	145	0	76	69	55	90
2007/2008	56	21	500	211	289	138	61	77	17	483	0	13	143	0	65	78	50	93
2008/2009	61	25	519	217	302	130	63	67	15	504	0	17	161	0	0	0	64	97
2009/2010	60	23	514	222	292	140	58	82	0	514	0	15	150	0	0	0	59	91

2010/																			
2011/	69	29	566	232	334	140	59	81	14	552	0	0	162	0	0	0	75	87	
2011/																			
2012/	76	33	578	232	346	139	58	81	14	564	0	10	168	0	0	0	64	104	
2012/																			
2013/	69	31	626	240	386	139	57	82	13	613	0	13	165	0	0	0	68	97	
2013/																			
2014/	71	30	611	230	381	139	54	85	15	596	0	12	182	0	0	0	70	112	
2014/																			
2015/	68	26	593	242	351	140	52	88	14	579	0	13	178	0	0	0	70	108	
2015/																			
2016/	68	26	564	229	335	140	47	93	13	551	0	12	196	0	0	0	74	122	
2016/																			
2017/	60	26	554	234	320	140	58	82	0	554	0	10	163	0	0	0	57	106	
2017/																			
2018/	62	24	563	230	333	140	61	79	0	563	0	0	166	0	0	0	72	94	
2018/																			
2019/	61	25	571	230	341	138	52	86	0	571	0	0	171	0	0	0	66	105	
2019/																			
2020/	63	26	574	219	355	138	47	91	0	574	0	0	178	0	0	0	80	98	
2020/																			
2021/	61	26	579	229	350	138	50	88	0	579	0	0	185	0	0	0	70	115	
2021/																			
2022/	61	29	558	217	341	139	53	86	0	558	0	0	192	0	0	0	67	125	
2022/																			
2023/	59	29	590	223	367	138	51	87	0	590	0	0	170	0	0	0	67	103	
2023/																			
2024/	65	27	575	222	353	136	51	85	0	575	0	0	191	0	0	0	79	112	

Noter:

Kilden er skolens Årsskrift fra 1901 til 1981, hvor det ophører. Derefter er en særkørsel fra Danmarks Statistik kilden til elevtal og dimissioner. Grendelingen af gymnasiet ophører 2008. Alumner var markeret i Årsskrifterne. Alumnetallet med kønsfordeling 1984-1995 er optalt fra Phønix af Per Salling. De nyeste (røde) tal for lærere og alumner efter 2006 kommer fra skolens administration. Alumnetallet stiger i 1927 fra 108 til 150, da Vænget indrettes til alumnat. I 1960 stiger alumnetallet fra 150 til 170, da De nye alumner indvies. Tallet falder igen i 1977, da Vænget lukkes som alumnat. Kvindelige alumner tillades fra 1983.

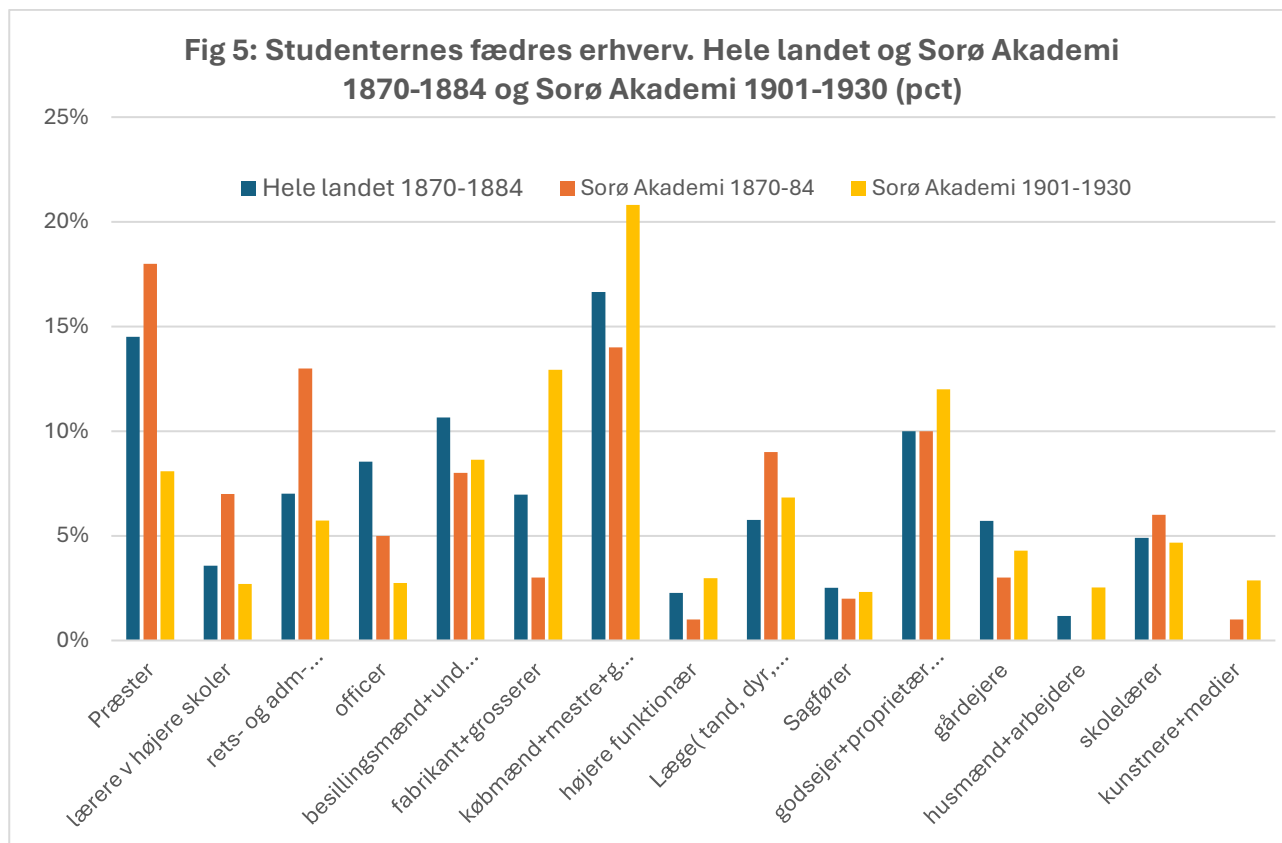
Den enlige kvindelige student i 1901 var privatist.

Lærernes navne i årsskriftet er i 1970erne kun angivet med initialer. De er kønsbestemt fra Soranerbiografier 1961-85

Bilag 2 Lignede Sorø Akademi andre gymnasier? En metodisk og historisk note
Sorø Akademi afviger indlysende fra de fleste gymnasier ved (også) at være en kostskole. Men hvordan var sammensætningen af eleverne fx ud fra faderens stilling set i forhold til andre gymnasieskoler? Det kan kun besvares, når vi har data om fædrene til alle gymnasieskoler elever indenfor perioden 1901-1960, som vores data dækker. Mig bekendt findes disse data ikke, men kun Nina Bangs artikel "Til Studenterspørgsmålet" (Nationaløkonomisk Tidsskrift 1901), hvor den senere undervisningsminister har kortlagt studenternes fædres livsstilling 1855-1884 i hele Danmark. Disse 30 år ligger betydeligt før vores Sorø-periode, og en direkte sammenligning kan være – og viser sig at være - ganske misvisende.

Derfor har jeg foretaget en kodning af biografierne for studenterne fra Sorø med afgangsårene 1870-1884 (172 studenter) og sammenlignet med Nina Bangs opgørelse for den samme periode (2469 studenter). Bangs kategorisering af fædrenes erhverv svarer nogenlunde til min. Med små tilpasninger kan vi tillade os at lægge vægt på ligheder og tydelige forskelle i resultaterne. Samtidigt får jeg mulighed for at se udviklingen indenfor Sorø Akademi fra perioden 1870-1884 til perioden 1901-1930. Var tiden efter den nye skolelov (1903) præget af kontinuitet eller forandring? Forandringerne kunne skyldes den nye skoleordning, men ikke mindst samfundets ændringer fra ca. 1870 til 1930.

Resultaterne fremgår af figur 5:

Før 1900 (dvs. 1870-1884) lignede Sorø Akademi ikke de andre gymnasieskoler. Sorø var mere en skole for børn af præster, gymnasielærere og højere embedsmænd (i alt 38 % af fædrene imod 25 % for hele landet). Officererne sender dog ikke så mange sønner til Sorø, og Sorø var ikke en lokal garnisonsby. Fra det private erhvervslivs fædre (fabrikanter, grosserer, købmænd, håndværksmestre, højere funktionærer) kom kun 18 % af studenterne i Sorø, men 26 % på landsplan. Fra landbruget af alle størrelser (godsejere, proprietærer, forpagtere, gårdere, husmænd) fik Sorø 13 % af studenterne, hele landet 17 %. For de liberale erhverv (læge, tandlæge, dyrlæge, apoteker, advokat) er andelen 11 % i Sorø og 9 % i hele landet. Således afviger Sorø ikke afgørende fra landsresultatet vedr. elever fra landbruget eller de liberale erhverv tilbage i perioden 1870-1884.

En eller to generationer senere (1901-1930) har Sorø rettet ind. Desværre har vi ikke nationale data til sammenligning, men det er tydeligt, at andelen præster, gymnasielærere og embedsmænd blandt fædre til Sorø-studenterne falder markant. Det private eller moderne erhvervsliv (fabrikanter, grosserer, handlende, mestre) leverer nu mange flere studenter. De liberale erhvervs og landbrugernes andel er nogenlunde uændret i Sorø (Se også tabel 11).

Mens Sorø Akademi i 1800tallet fik sine studenter fra embedsmændene hjem, særligt præstegårdene, vender billedet i 1900tallet, så det mere præges af sønner af det private erhvervsliv, både store og mindre virksomheder. Det kan antages at være i overensstemmelse med gymnasieskolens almene udvikling, som sås på nationalt plan allerede i 1880erne.

Bilag 3 Fra Trykte Biografier til Data: Hvordan?

Biografiernes tekst blev kopieret fra den skannede udgave (pdf-filer) ind gennem ChatGPT 4.0 med en prompt om at finde navn, fødested, faders erhverv, optagelses- og afgang år fra Sorø, eksamen med evt. retning, senere ansættelsessted, uddannelse og erhverv. Overføringen skete med ca. 10 bogsider ad gangen. (Al løsningen skete efter råd og vejledning fra stud.polyt. Oscar Klingelin, S 2022). Disse systematiserede verbale data er kopieret over i Excel, hvor hver person har sin række, i alt 4123 rækker. Hvor data manglede om fædre eller om videre uddannelse og arbejde, har jeg søgt at finde dem via slægtsforskerprogrammet MyHeritage eller andre kilder på nettet.

De verbale data særligt om uddannelse og erhverv samt geografisk oprindelse og udvandring er manuelt kodet af mig efter denne kodenøgle. Oplysning om elevens ansættelsessted har støttet kodningen af hans erhverv. Faderens uddannelse er normalt ikke oplyst i biografierne, kun hans erhverv.

Variabel	Værdier	Bemærkninger, henviser til kolonner i Excel arket
1. Afgang år	1901-1960	Fremgår (Kol I)
2. Eksamen fra Sorø	Student (k, n, m) Realist Andre (uden hensyn til eksamen fra senere skoler)	Eksamen (Kol A) Gymnasie retning (Kol B)
3. Køn	M K	Er kodet (ud fra fornavnet i kol C)
4. Antal år på skolen	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9	Beregnes ud fra start år (Kol H) og slut år (Kol I)
5. Geografisk oprindelse (fødested)	1. Sorø og omegn 2. Sjælland (udenfor Sorø og Kbh) m øer 3. Storkøbenhavn 4. Øerne (Fyn m øer, L-F, Bornholm) 5. Jylland med øer (og Flensborg, Sydslesvig) 6. Færøerne, Grønland 7. Udlandet 9. Uoplyst	Fødested er angivet (Kol G)
6. Uddannelse (elevens=)	01. Cand.med./dr.med. 02. Cand.polyt. civilingeniør 03. Cand.theol./dr.theol. 04. Cand.mag/scient/magister/psyk, dr.phil. 05. Cand.jur./dr.jur. 06. Cand.polit./merc./oecon./akt. 07. Cand.med vet. (dyrlæge) 08. Cand.odont. (tandlæge) 09. Cand.pharm.(farmaceut) 10. Cand.agro. (Landbrugskandidat)	

	<p>11. Cand.silv./hort. (Skov- havebrugskandidat) 12. Civiløkonom/HA/HD, Translatør 13. Kunstakademiet/musikkonservatorie m.v. 14. Anden ingeniør, arkitekt, landinspektør (teknikum, maskinist, bygmester) 15. Lærerseminarium, Biblioteksskolen, Husholdningsseminarium 16. Sygeplejerske, kiropraktor, laborant, fysioterapeut, tandtekniker, lægesekretær, exam.pharm. anden sundheds, 17. Officersskole/Navigationsskole 18. Skovfogedeksamen 19. Landbrugsskole/landvæsen 20. Faglært (Håndværk, Handelsskole, Kontor, Niels Brock, Ø.K. uddannelse, Brancheskole (Bank), 1. del af kandidat, Korrespondent, Socialrådgiver, Pædagog, Exam.jur. Husholdningsskole) Mellem-skole uden yderligere udd. 21. Journalist 22. Etatsuddannet (DSB, P&T, Told, Politi, KTAS, Befalingsmand i militæret) 23. Ufaglært (ingen uddannelse) 98. Tidlig afdød, så uddannelse ikke klar 99. Uoplyst</p>	
<p>7.og 8. Erhverv For fader og for eleven.</p>	<p>01. Læge 02. Ingeniør (alle uddannelser, alle ansættelsesforhold; landinspektør) 03. Præst/Provst/Biskop/kapellan/missonær 04. Advokat/Lrs/Hrs 05. Dommer 06. Embedsmand (akademisk), f.eks. Politimester, Amtsforvalter, Slotsgartner, Dommerfuldmægtig, Arkivar, Bibliotekar m.v. 07. Lavere embedsmand (kommuner), Vejer & Måler 08. Gymnasielærer/Rektor/Universitetslærer/Professor/Højskoleel. Seminarieforstander 09. Arkitekt (alle uddannelser) 10. Dyr læge 11. Tandlæge 12. Apoteker/provisor 13. Andet sundhedsarbejde (sygepleje, kiropraktor, fysioterapeut, massør, portør, lægesekretær, tandtekniker, diakon, psykolog m.v.) 14. Skovridder 15. Skovfoged 16. Folkeskolelærer/inspektør, seminarielærer, folkebibliotekar, indremissionær 17. Officer (militær eller søfart, fx kaptajn, maskinmester, navigatør, flyver) 18. Direktør/grosserer/fabrikant/bestyrelse/brygger/skisreder/kolonibestyrelse 19. Højere funktionær (regnskabschef, afd.chef, prokurist, disponent, forretningsfører, bankbestyrer) 20. Lavere funktionær, ikke akademiker (ansat, ekspedient, fuldmægtig) 21. Indehaver (Selvst. håndværk, forretning, mejeriejer, købmand, revisor, planteskole, plantage) 22. Faglært håndværker (ansat, ikke selvst.) Bank, Repræsentant, Agent, Pædagog</p>	<p>Fremgår for langt de fleste for faderen (Kol K) for eleven (Kol D,E)</p>

	23. Ufaglært arbejder, husmand, enlig mor, husmor, soldat 24. Godsejer, Proprietær, Skovejer 25. Gårdejer (Landbruger, Farmer, 26. Forvalter, Forpagter, Kongsbonde, Landbrugs- eller Havebrugs- konsulent 27. Etat (DSB, P&T, Told, Politi, Militær(ej officer), Arrest, Televirke) 28. Kunstner (forf., maler, skuespil, musikere etc) 29. Medier (Redaktør, Journalist, Aviser, DR, forlag, film, oversætter, reklamebureau) 98. Tidlig afdød, så erhverv ikke klart 99. Uoplyst	
10. Udvandring?	1. USA 2. Canada 3. Australian/New Zealand/Oceanian 4. Latinamerika 5. Afrika 6. Asien 7. Norden (S, N, F) 8. Europa (England, Tyskland, Frankrig mv) 9. Ikke udvandret	Fremgår af kolonne K for Arbejdsplads/firma ved "TIL" (USA et andet land).

ENS, jan 2025

Afvigelse:

Bogen med Soranerbiografier 1901-1960 opgiver i forordet lidt andre antal personer, end jeg har med:

Antal personer	Student	realist	Andre	I alt
Bogens forord	2049	1143	943	4135
Mine data	2042	1142	938	4122

Forskellen på 11 personer må forklares af tab ved den manuelle kopiering ind i eller fra CharGPT – eller at bogens redaktion har talt forkert. Vi lever med det!